СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVII. Ч. 219. Джерзи Ситі, Н. Дж., четвер, 19. вересня, 1929. VOL. XXXVII. No. 219. Jersey City, N. J., Thursday, September 19, 1929. THREE CENTS.

ПРОТИВНИКИ МИТОВОГО ПРОЄКТУ ЗЄДНУЮТЬ СЕНАТОРІВ

ДОМАГАЮТЬСЯ ДАЛЕКОЙДУЧИХ УСТУПОК.

ВАШИНГТОН, 18. вересня. — Проти проєкту митового закона, виготовленого сенатовим комітетом, повстало богато сенаторів. Сенатори зі західних стейтів утворили бльок для поборювання проєкту. В бльок входить 13 републиканців та 6 демократів. Домагаються вони від фінансового комітету зміни богато точок проєкту.

Між цікавими громадянськими домаганнями в справі митового закона треба згадати проєкт товариства американських торговців діямантами, котрі радять обмежити мито на діяманти до 10 процентів; кажуть вони, що нинішне високе мито має той наслідок, що до Злучених Держав пачкують рік-річно діямантів за яких 200 міліонів долярів. Колиб обнижити мито, то пачкарі не малиби такої покуси пачкувати.

ВЕЛИКА КОМБІНАЦІЯ ЗАЛІЗНИЦЬ.

17 ЗАЛІЗНИЦЬ МАЄ ЗІЛЛЯТИСЯ В ОДНО ПІДПРИЄМСТВО.

НЮ ЙОРК, 18. вересня. — Лїонор Лорі, відомий зі своїх проєктів сполуки більше залізничих підприємств в одно, виступив з пляном злучити в одну залізницю 17 східно-американських залізничих ліній.

Він уже подав просьбу до комісії міжстейтової торговлі, щоби вона дозволила на таку злуку. Покищо він ще не розкрив, хто мавби фінансувати його комбінацію.

ВИСЛІДИ ПРАВИБОРІВ.

В МІСТІ НЮ ЙОРКУ ЛЯ ҐАРДІЯ СТАЄ КАНДИДАТОМ РЕПУБЛИКАНСЬКОЇ ПАРТІЇ.

НЮ ЙОРК, 18. вересня. — При сьогорічних осінних „праймеріз" кандидатом републиканської партії на уряд мейора міста вийшов величезною більшістю італійський імігрант Ля Ґардія.

При правиборах у Филаделфії побідила машина сенатора Вера.

БОРОТЬБА ЗА ВИКЛЮЧУВАННЄ МУРИНІВ З ЦЕРКВИ.

СВЯЩЕНИК, ЩО ВИКИДАВ МУРИНІВ, БОРОНИТЬ СВОГО СТАНОВИЩА.

НЮ ЙОРК, 18. вересня. — Публична дебата, яку викликала заява Вилієма Блекшіра, пароха епископальної церкви св. Мафтея в Бруклині, щоби Мурини не заходили до його церкви, не то що не втихає, але ще більше розпалюється. Вмішалися в сю справу вже не тільки парох і урядники церкви, але й инші церкви, ба навіть стоячі на боці від церковних організацій громадянські встанови.

Наперед підняло сю справу Товариство для Піднесення Муринів; воно написало до заряду церкви св. Мафтея листа, в котрому домагалося від уряду заявитися в справі заяви свого пароха. Уряд церковний нічого не відповів, а приватно заявив, що він годиться зі становищем пароха. Тоді муринське товариство виступило з публичним осудом поступку церкви й священика. В своїй заяві товариство не щадить терпких слів на адресу тих церковних провідників, що викручують св. Письмо в тій ціли, щоб оправдати розділеннє Муринів від білих у церквах. Товариство каже, що се не є ніяке християнство, а посміховище для цілого світа.

Відтак виступив з острою критикою пароха Блекшіра конґресмен Гемилтон Фиш, котрий назвав поступок пароха огидкою біґотерією та нетерпимістю. Він закликає всіх католиків і протестантів запротестувати проти такої аґітації.

Аж се заставило Блекшіра до публичної відповіди, в котрій він боронить свого права виключувати Муринів зі своєї церкви. Тепер знова його запитують, чому він у своїй відповіди не покликається на св. Письмо.

Кілька церков, муринських і білих, уже заповіло на сю неділю проповіди в справі цілої афери.

ПОЛЬСЬКИЙ ҐРАФ УЖЕ ЗРІКСЯ БОРОТЬБИ ПРОТИ АМЕРИКАНСЬКИХ УРЯДНИКІВ.

НЮ ЙОРК, 18. вересня. — Альберт Сіховскі, що називає себе польським ґрафом, каже, що він уже не буде вести далі судового процесу проти своєї депортації, але без спротиву дасться відставити до рідного краю, себто до Польщі.

Він домагався, щоб уряд дозволив йому лишитися в Америці так довго, поки він не скінчить процесу за 200,000 долярів, які він приніс до каліфорнійської тюрми, де його запроторено на кількарічну вязницю, а котрі мали забрати тюремні урядники.

Його адвокат каже, що він є хорий та зломаний тюрмою.

ЗА НАПАД ҐАСТОНСЬКОЇ ТОВПИ БУДУТЬ СУДИТИ 7 ОСІБ.

ПОХОРОН ЖЕРТВИ НАПАДУ ВІДБУВСЯ СПОКІЙНО.

ШАРЛОТ (Норт Каролайна), 18. вересня. — На основі кількадневого слідства над нападами ґастонської товпи на немилих собі радикальних юнійних аґітаторів стейтова прокураторія поставила на суд 7 осіб. Один з них є канцелярійним урядником у ткацькій фабриці Лорей, другий суперінтендентом тої самої фабрики, а решта — страйколоми тої фабрики.

Суддя Шо, що провадив слідство наслідком неприсутности великої лави присяжних суддів, виголосив у суді промову, в котрій острими словами звернувся проти виступів ґастонської товпи. Говорив він, що самосуди ґастонської товпи є стидом для цілого ґастонського повіту.

Похорон пані Мей Виґинз, 35-літної юністки, котру забила ґастонська товпа, віддаючи сальву до троку, яким їхала ґорстка аґітаторів, відбувся без заповідженої демонстрації. Похорон відправив баптиський проповідник. Говорило трох бесідників. Дітьми вбитої занялася презбитеріянська місія.

ЧЕСЬКА ВЛАДА МСТИТЬСЯ ЗА ЗІЗД УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ.

Ужгородська „Свобода" з 29. серпня ц. р. приносить відомість, що чеська влада з пімсти за удачний зізд української молоді видалює з Закарпатської України поета Черкасенка, його дружину артистку театру „Просвіти", професора з ужгородської ґімназії Бачинського, директора кіна „Просвіти" Дівича й артиста театру Самойловича. Кромі того усуває зі служби професора ґімназії, поета Пачовського й учителя горожанської школи Балицького.

Чеська влада думає, що усуненням кількох культурних робітників знищить національний український рух, який скорим кроком іде вперед.

КОНҐРЕС СОЮЗА УКРАЇНСЬКИХ СТУДЕНТСЬКИХ ОРҐАНІЗАЦІЙ.

В днях 24. і 25. серпня ц. р. відбувся в Чернівцях перший конґрес Союза Українських Студентських Орґанізацій в Румунії (СУСОР). На конґрес вислали свої делеґації: Українське спортове т-во „Буковина" з Букарешту, студ. т-во „Громада" з Яс, акад. т-во „Запороже" і акад. т-во „Чорноморе" з Черновець. Конґрес вибрав управу Союза з 12 членів, головою якої є Л. В. Романівський. Ціль Союза обеднати розпорошене студентство в Румунії.

ВІЙНА ПРОТИ ДЗВОНІВ.

В першій половині червня на Україні відбувся черговий пленум орґанізації „Безвірник". Цій справі совітська преса присвячує богато уваги, бо боротьба влади з релігією набирає великої гостроти. „Пролетарська Правда" містить з приводу пленуму кілька статтей, які ясно показують, що справа боротьби з релігією посувається у большевиків дуже слабо. Проте пленум виніс ріжного роду постанови, які є, як тішаться члени „Безвірника", „ударними". Тим разом цей „удар" антирелігійної політики направлений на... дзвони. Пише „Пролетарська Правда": „Пленум ухвалив щоби зняти дзвони". Згідно з цею ухвалою, большевики почали кампанію, щоби зняти дзвони з Софійського Собору. А це ніби тому, що „дзвони своїм ґудінням порушають спокій мешканців" та ще й тому, що є велика потреба в бронзі (!).

ПОЛЯКИ І ЛЕТ „ЦЕПЕЛІНА".

Деякі варшавські часописи представляють величавий лет „Цепеліна" до східної Азії як „політичну пропаґандову акцію, яка вяжеться з німецьким тягом на схід". Тенденційно пишуть вони дальше: „Воно викликує здивування, чому лет відбувається якраз підчас заворушень у Східній Азії. Замітним є також, що Екенер вибрав лінію Данціґ—Кеніґсберґ—Литва мимо того, що Польща дала свій дозвіл на перелет її території. Це є військовий шлях до Радянського Союза, оминаючий Польщу".

Один часопис пише, що „Цепелін" летить у повнім військовім узброєнні, й тягне свої дивні висновки про „дійсне завдання" цього лету. Так пишуть Поляки, — культурні народи инакше.

УКРАЇНСЬКА ПІСНЯ НА РАДІО.

У неділю, 22. вересня 1929, від год. 4.30 до 5-тої пополудні, буде співати український церковний хор під управою Р. Ґвоздевича в Ансонії, Конн., на радіо зі стації WICC в Бріджпорт, Конн.

Хор відспіває слідуючі пісні: 1) Вечірний дзвін; 2) Ой зійшла зоря; 3) За городом качки пливуть; 4) Щедрик (Коза); 5) Гей ви Стрільці Січові; 6) Ой горе калині; 7) Черчик; 8) Та орав мужик.

В ЗАДВІРЮ ПОЛИЛАСЯ КРОВ.

В Задвірю біля Львова є фабрика залізничих підкладів і телеґрафічних стовпів, в якій працює біля 150 робітників. Робітники ще перед 4-ма тижнями застрайкували, домагаючися підвишки платні. Власники фабрики не згодилися на підвищення платні і страйк продовжувався. Аби зломити страйк, власники спровадили робітників з Дідич, які побачивши грізну поставу страйкуючих робітників, вернули до дому. Не зважаючи на те, власники фабрики спровадили другу партію робітників, уже з Брідщини. В пятницю, 23. серпня ц. р. прийшло до проливу крови в Задвірю.

Польська преса повідомляє, що страйкуючі робітники мали напасти на страйколомів. Почалася бійка, яка покінчилася тим, що 18 робітників є ранених, головно зпоміж страйколомів. В часі бійки аґресивно мали заховуватися жінки. Щойно поліція розділила обі сторони. Частину ранених відвезено до шпиталя в Бродах, а частину до Львова.

БАНДИТСЬКЕ РЕМЕСЛО ПОПЛАЧУЄТЬСЯ.

Замасковані й узброєні бандити напали на лінії Яси-Скулени (Румунія) авто, в якому находилося 4-х пасажирів. Коли шофер не хотів затримати авта, то його зранили бандити тяжко вистрілом з револьверів, почім авто стало. Бандити ограбили від подорожних кількасот тисяч левів і богато дорогоцінностей. Власти почали переслідувати грабіжників, які втікли в напрямі Білців. Авто є власністю чеського купця, Леона Ґатляна.

БАНДИЦЬКИЙ НАПАД ГВІЗДЕЦЬКОЇ „ПОЛЬОНІЇ".

В неділю, 11. серпня ц. р., відбувся фестин у Гвіздці, з якого дохід призначений був на докінчення „Народного Дому". Місцева „Польонія" кривим оком дивилася, як росте з дня на день українська станиця і за всяку ціну старалася тому перешкодити. По фестині відбувся балєт національних танців, а по балєті почалася забава з танцями, і тоді кількох типів хотіло насильно вдертися до салі. Одному з них дійсно це повелося. Коли він зчинив нагле замішання, а очі публики були звернені в сторону авантурника, другий бандит кинув фляшкою з вулиці в напрямі входових дверей і влучив нею пластуна, Ігора Руденського, що повнив службу при дверях. Фляшка влучила Руденського в голову, і розбившися залишила кілька глибоких ран. Забава мимо всього відбувалася далі, коли знова по двох годинах влетів камінь, але на щастя нікого не влучив. Нема то як польські герої!

В ОДЕСІ ВИКРИТО РЕШТКИ КОНТРРЕВОЛЮЦІЙНОГО ТРОЦЬКІЗМУ.

В комсомольських осередках на заводах ім. Хроростіна, Петровського та „Червоний Профінтерн", де серед робітників є великий прошарок вихідників з дрібної буржуазії й кустаріє, викрито решткн контрреволюційного троцькізму, що до останнього часу провадили контрреволюційну роботу на цих підприємствах. Група комсомольців-троцькістів систематично зривала роботу заводських орґанізацій щодо перескладання колумов, соціялістичного змагання, всіляко дискредитували депутатів міськради, тощо. На заводі „Червоний Профінтерн" вони провадили антирадянську аґітацію спекулюючи на тимчасових трудноцах країни, перешкаджали кампанії передплати 3. позички індустріялізації, тощо. На підставі одержаних матеріялів про роботу троцькістів у комсомолі та про примиренське ставлення окремих комсомольців до них окружком виключив із комсомолу 23 чоловіка, а одному оголосив догану. Розпущено бюро осередку комсомолу на заводі ім. Петровського. Бюро Одеського окрпаркому ці заходи ухвалило.

ОГИДНЕ ВБИВСТВО СВЯЩЕНИКА І ЙОГО ДОЧКИ.

З Коросна надійшли вістки, що в ночі з 23. на 24. серпня ц. р. незнані три бандити, узброєні в револьвери, напали на приходство українського священика, о. Данила Пирога, в Чеханах, пов. Коросно. Бандити в цілях грабункових почали розбивати шафи. І коли бл. п. о. Данило Пиріг, що лежав вже в ліжку, просив запестати грабунку, бандити стрілили два рази до своєї жертви. Одна куля поцілила в груди, а друга в голову і о. Данило Пиріг помер. Опісля віддали два стріли до дочки покійного Марії. Поцілена в груди і горло закінчила незадовго життя. Жінка священика оминула смерти лише в цей спосіб, що в критичнім часі находилася в стайні, яку бандити замкнули. Після того бандити втікли. Поліція розпочала слідство, яке не дало дотепер ніяких вислідів. Покійний о. Данило Пиріг мав 65 років, а його дочка Марія 35 літ.

ЯК ПОЛАГОДЖУЮТЬ У РУМУНІЇ КОНФЛІКТИ ПРАЦІ.

В неполоківській трачці вибух перед трома тижнями конфлікт між робітниками і властителями трачки. Конфлікт вибух ізза надмірного визискування робітників, нечислення з постановою про 8-годинний день праці й охороною робітників. Але найбільше дався в знаки робітникам управитель трачки, Хайн, так, що робітники, спровоковані ним, кинули працю. Вибраний ними муж довіря представив їхні домагання, але сейчас зявився жандарм, який скував делеґата і відставив до Черновець. Тоді робітники вибрали нових мужів довіря для переговорів з самим вже властителем. Але й їх арештувала поліція і скованих відставила до черновецької прокуратури.

І чиж диво отже, що серед таких відносин конфлікти з приводу праці кінчаться так, як скінчилися недавно в Лупенах?

МОСКВА РОБИТЬ КИТАЄВИ НОВЕ ПРЕДЛОЖЕННЯ ДЛЯ ПЕРЕГОВОРІВ

УЖЕ НЕ ДОМАГАЮТЬСЯ ПРИЗНАЧЕННЯ РОСІЯНИНА УПРАВИТЕЛЕМ ЗАЛІЗНИЦІ. НАПАДИ КИТАЙЦІВ НА РОСІЙСЬКУ ТЕРИТОРІЮ ВІДБУВАЮТЬСЯ ДАЛІ.

МОСКВА (СССР), 18. вересня. — Комісаріят закордонних справ переслав китайському послови в Берліні через німецьке правительство свою відповідь на останню китайську ноту в справі переговорів. Тепер Москва вже більше не домагається призначення Росіяника головним управителем Східно-Китайської залізниці, але згоджується розпочати переговори тоді, як Росіянин буде призначений лише заступником управителя.

Притім Москва залишає собі право говорити про призначення російського управителя, коли збереться конференція для розвязання конфлікту. На закінчення московська нота покладає всю відповідальність за дальше відтягання переговорів та за наслідки цього на Китай.

Радянська телеґрафічна аґенція ТАС повідомляє, що китайські військові банди та банди російських білоґвардейців не перестають нападати на російську територію на манджурському кордоні. У неділю китайський відділ зайшов на пять миль у глибину російської територі біля стації Пограничка, але російська погранична сторожа прогнала його назад.

Крім того повідомляють, що китайська армія весь час закріплюється на своїх позиціях, будуючи свої шанці по зразку модерних, які будували в Европі у Світовій Війні.

МАНІЯ НИЩЕННЯ.

БОЛЬШЕВИКИ РУЙНУЮТЬ ФАБРИКИ, ЯКІ ЗНАХОДЯТЬСЯ В ДОБРОМУ СТАНІ, ЩОБИ ПОТІМ БУДУВАТИ НОВІ. НЕ ВІРЯТЬ У ПЯТИЛІТНІЙ ПЛЯН РОЗБУДОВИ ІНДУСТРІЇ.

МОСКВА (СССР), 18. вересня. — В Росії знаходяться інжиніри американської компанії „Фрейн Інжінірінґ Корпорейшен", яка взяла кілька підрядів на розбудову радянської індустрії. Експерти цієї компанії висловлюються критично щодо радянського пятилітнього пляну розбудови індустрії.

Вони звертають увагу на те, що по пятилітньому пляну будови нових фабрик та заводів большевики призначили на злом багато фабрик, які далеко лекше й дешевше направити, ніж збудувати нові. Ті фабрики вже тепер остаточно запускаються, не направляються, а тому будови великої вартости та машинерія гинуть у той час, коли на їх місце ще нема нічого й невідомо, чи буде що збудоване. Навіть коли біля нових фабрик та заводів буде провадитися така господарка, то й вони в скорому часі переведуться на ніщо. Взагалі американські та инші фахівці, що почувають себе більше свобідними й незалежними ніж російські інжиніри, дуже скептично ставляться до ославленого большевицького пляну пятилітньої розбудови індустрії. Вони говорять отверто, що з цього нічого не вийде, хіба, що остаточно буде знищене те, що ще лишилося в большевицькому посіданню зі старих часів.

ДАЛЬША НЕДОСТАЧА ХАРЧІВ.

БОЛЬШЕВИКИ РАЦІОНУЮТЬ НОВІ ПРОДУКТИ, ПОТРІБНІ НАСЕЛЕННЮ ДЛЯ ВИЖИВЛЕННЯ.

МОСКВА (СССР), 18. вересня. — Вищий московський харчовий комітет оголосив, що скоро будуть заведені ще карти на видачу населенню: яєць, мяса, свіжої риби й навіть пролетарської страви — оселедців.

Цим способом сподіваються зменшити великі та все зростаючі „хвости" очікуючих людей біля харчових крамниць. Ці „хвости", що з кожним днем все більше зростають, стають уже загрожуючими.

РОЗМОВИ ПРО ОБЕЗЗБРОЄННЯ.

ЛОНДОН, (Анґлія), 18. вересня. — Британське правительство повідомило правительства Франції, Італії та Японії, через їх амбасадорів у Лондоні, що воно запрошує ці держави на спільну конференцію по обмеженню морського зброєння, яке відбудеться в січні. Цю конференцію плянується скликати в Лондоні. В ній візьме також участь Америка, яка, сподіються, до того часу вже порозуміється з Анґлією.

Є відомости, що Японія буде просити Америку та Анґлію, щоби вони зменшили свої фльоти до таких розмірів, щоби Японії не довелося будувати нових кораблів для утримання певного паритету. Французька преса ставиться критично до наміру заборонити вживання підводних човнів у військовій фльоті.

БОРОТЬБА З НАРКОТИКАМИ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія), 18. вересня. — Спеціяльна комісія Ліґи Націй розглядає тепер плян боротьби з торговлею наркотиками, який виробив і предложив комісії анґлійський робітничий уряд.

ЖИДИ ПЕРЕД СУДОМ.

ЄРУСАЛИМ (Палестина), 18. вересня. — Анґлійська влада арештувала в Палестині 81 Жидів за участь в останніх заворушеннях. 47 з них обвинувачують за вбивство Арабів, а инших за участь у погромі Арабів. Кожного, хто посідає огнепальну зброю, обвинувачують в убивстві.

В АВСТРІЇ НЕСПОКІЙНО.

ВІДЕНЬ (Австрія), 18. вересня. — Вожди австрійських фашистів заявляють, що всякі чутки про їх порозуміння зі соціялістами не мають під собою ґрунту. Населення занепокоєне новими зборами фашистівських узброєних відділів, які призначено на 29 вересня. Фашисти заявляють, що програма й тактика їх дальшого поступовання вже вироблені.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

В Канаді належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1858 Montgomery.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ХТО ЇСТЬ ЧУЖИХ, БУДЕ ЇСТИ І СВОЇХ

Европейську й американську пресу облетів публичний лист Болеслава Ліманосвького до польського президента Іґнаца Мосціцького.

Ліманоскі се старий ветеран польського визвольного й соціялістичного руху. Має він нині 95 літ, з котрих 70 пішло на боротьбу за польську державу. Через те він і тішиться великою повагою серед Поляків. Його лист був надрукований у польській соціялістичній ґазеті „Роботнік" дня 6. серпня, але державна прокураторія сконфіскувала наклад ґазети. Кілька чисел ґазети, однак, дісталося в руки читачів у Польщі, а відтак за границю, де його переклад подали заграничні ґазети.

Лист незвичайно цікавий і своїм автором і своїм змістом. Для Українців, відомо, він не новина, але для світа се немалою новиною, як характеризує Польщу той, що для її збудовання присвятив в одному свому життю час двох людських поколінь. Лімановський каже, що велика більшість польського народа шукає собі вислову, але знайти не може. Польща опинилася в стані, який мусить збуджувати страх у тих, що працювали для її збудовання. У Польщі кождого дня діються річи, які мусять наповняти горем серце кождого Поляка. Цілий світ приглядається Польщі, слідкує за розвоєм подій, цілий світ знає про Польщу богато, а один президент Польщі, здається, не знає того, що діється в краю, котрим він має правити. В Польщі топчуть закони. В Польщі центральна влада поступає самовільно, від урядового податкового екзекутора до цензора, того фальшівника публичної опінії. Судівництво до краю здеморалізоване, а сумління польських суддів затроює. Польські законодатні тіла, замісць тішитися пошаною, в загальній погорді. Словом, цілий державний організм Польщі хорий. На всіх полях панує корупція. Скарбу надуживається для приватних цілий. Публичної моралі нема. Найвисші посади роздається приятелям.

І так далі. Всі закиди, які Українці підносять перед заграницею, находять підтвердження в листі старого польського патріота. Читаючи їх, Українець може тільки спитати себе: Коли так поступають Поляки супроти себе самих, то як вони поступають проти непольських народів?

А прецінь ся вся диковина, жорстокість, варварське себелюбство треба вважати природним наслідком польського поступовання супроти непольських народів. Навчившися топтати закони й жорстокого поступовання супроти Українців, Поляки не вдоволяються знущанням над Українцями, але завтра звернуться з такими самими методами супроти себе.

Д-р Остап Грицай.

ЖОРЖ САНД

З приводу 125-их роковин уродин найбільшої французької письменниці.

В липні ц. р. минуло 125 років від дня уродин одної з найґеніяльніших письменниць, яких знає всесвітна література. Це французька письменниця, що писала свої твори під прибраним іменем Жорж Санд **(George Sand)**, а називалася властиво Аврора Діпен-Дідван **(Aurora Dupin-Dudevant)**. Вона вродилася дня **5. липня 1804. р.** в Парижі, а померла 8. червня **1876. р.** на родиннім хуторі Ноан **(Nohant)** у провінції Беррі в середущій Франції. Своїм походженням вона дуже помітна тому, що по матері батька вона нащадком королівського роду, а саме була правнучкою німецького маршала Маврикія Саксонського (1696—1750), славного полководця, що був сином колишнього санксонського **короля Авґуста II.** та його полюбовниці, ґрафині Аврори фон Кеніґсмарк **(Koenigsmark)**. Цей король іменно, що засідав теж якийсь час на престолі Польщі, належав ураз зі своїми ляцькими кумпанами до найбільших розпустників свойого часу, розтрачував державне майно на пияцькі бенкети й панські забави і прибирав собі до вподобі що-найкрасших коханок, якими втішався так довго, поки вони були молоді й гарні, а опісля або проганяв їх від себе, або запроторював в монастир. Не красша була й судьба славної своєю красою Аврори Кеніґсмарк, в память якої наша письменниця одержала при хресті її імя, зберігаючи позатим зі славною пра-родичкою своєрідний духовий звязок, як оборонниця жіноцтва. Її батько був молодим, елеґантним офіциром в армії Наполеона, відзначився в р. 1800 в бою під Маренґо тай славився взагалі веселою людиною, чого доказом хочби те, що його дружиною не стала ніяка панна з аристократичного роду, тільки обозна танцюристка і співачка, з якою пан Діпен звінчався таки на фронті, віддавши її тут якомусь старому ґенералові, коханкою якого вона була. У своїх пізніших творах наша письменниця розмальовувала нераз ту свою просту матір, иноді не без щирої приклонности до неї, иноді одначе не без гострих рисів, а саме як химерну, дуже непостійну вдачу; але як-не-як, саме ця її матір як дитина суспільних низів, як ущерть свободолюбна, стихійно пристрасна й непогамовано імпульсивна натура, дала їй мабуть найкрасшу частину її найглибшої духовости. Так це вже спадщина батьків і прадідів великої письменниці, що в її творчій індивідуальности королівська гордість обєднується чудово гармонійно з найтоншим зрозумінням для всього, що стояло низше неї й каралося лихою судьбою в темних глибах життя. Виростаючи у своєї бабуні, пані хутору Ноан та великої дами з традиціями аристократичної Франції передреволюційної епохи, мала Аврора користувалася повною свободою, була незвичайно живої, більш ніж веселої вдачі, збиточна, як хлопець і неустрашима, мов жовнір, счиняла иноді своїми штуками клопіт на весь Ноан, являлася взагалі пустійкою першої міри і пострахом усіх учителів та вчительок, не говорячи вже про поштиву бабуню з аристократичними традиціями. Притім ця королівська правнучка була неаби-якої краси, звертала на себе увагу всіх уже як дитина своїм дивним впливом на звірят, а для служби і для селян мала дуже ласкаве серце і вміла з ними говорити й забавлятися, як ніхто зі старших. Поза першою домашньою освітою Аврора стала вчитися ще і в однім паризькім— монастирськім —інституті для дівчат, а хоч і тут вона приводила побожних сестричок до розпуки своїми веселими вигадками й збитками, то її пізніші критики могли про неї сказати всетаки, що її освіта як письменниці — була просто величанська (сюди належить нпр. її незвичайне знання і розуміння природи). Але незадовго довелось нашій чудній панні на хуторі Ноан уживати золотої свободи молоді. Після того, як її батько помер — наслідком нещасливого упадку з коня — в розмірно молодому віці, вісімнацятьлітна Аврора звінчалася, більш по аристократичним традиціям та по раді свого оточення — з паном Дідван, неправесним сином одного французького барона (з відсиж і її назвиско Діпен-Дідван). Мусимо одначе зазначити притім, що сталося те й за її згодою; вона, хоч і без надзвичайної симпатії до будучого чоловіка, загадала — як сама призналась — стати при допомозі одруження незалежною від матери й бабуні та пізнати „все, що належить до життя"!

Але тут невмолиме життя висунуло на її шляхові перше гостре терня.

Це звичаєве подружжа не було щасливе. У своїх пізніших споминах зазначує Жорж Санд зі щирою отвертістю сама, що й вона тут як жінка та хазяйка господарства не була без вини. За перший рік спільного життя молода пані пригосподарила недобору в сумі 4,000 франків, із-за чого економічну управу дому треба було здати в инші руки. Далі ж її співчутлива увага до бідних селян веліла їй надто часто пробувати поза домом, відвідувати хорих, бідних і стурбованих, через що життя з чоловіком та з панським товариством зводилося до найконечніших формальностей, де-далі немилих їй тимбільше, що ні з цим чоловіком, ні з цим товариством не було в неї майже ніякої духової спільности. З другої ж сторони зазначувалася в неї щораз болючіше потреба духової самоти, яка з умовинами її подружого життя не давалася погодити ніяк. Молода, ґеніяльними талантами обдарована жінка почувала щораз глибшу тугу за широким творчим розмахом на арені великого життя, їй на її сільському хуторі ставало щораз душливіше, а зі скучним гречкосієм-чоловіком чимраз нудніше. Як скований орел почувалася вона після девяти років того подружа, дарма, що своїй донечці й синкові була вона найкрасша — але, як теж сама признає, — не найрозумніша, бо надто блага матір. Щож тут робити? Скучати далі й нарікати на „долю"? Е, ні, наша Аврора не з тих. Вона бере „долю" за патли, шпурляє нею об землю і каже: Така будеш, якої мені треба! Під враженням одного, невинного зрештою, любовного захоплення тай пізнавши гаразд, що й шановний пан Дідван не надто цупко держиться подружнього аркана, пані Аврора зробила йому предложення, дозволити їй перебувати два рази в році по три місяці в Парижі самій, тільки з маленькою донею Солянж (Solange). Дідван дав на це згоду, і от в р. 1831. наша хуторянка покидує затишне Ноан, прощається зі своїми селянами, сільською дітворою, зі службою, зі своїми кіньми, псами і зі своїми улюбленими деревами — її „другоюріднею", як кажеться в однім її творі — і, в повнім сяєві своєї розкішної краси та повна могутньої енерґії свойого творчогоества і життєвої здатности, вона являється на форумі письменницького Парижа 30-их років.

(Дальше буде).

ЯК ПОМЕР СЕМЕН ЯДЛОВСЬКИЙ

(Лист гр. Теодозія Ядловського, студента медицини в Празі, брата Покійного, до д-ра Луки Мишуги).

Прага, 27. серпня 1929.

Вп. Пане Доктор!

Дуже сердечно дякую за слова жалю, заслані мені з приводу трагічної смерти мойого брата, Покійного Семена.

У моїм життю я не переживав ще такої страшної трагедії, яку тепер мушу пережи-вати.

В чужім домі. майже на чужій землі, пізно, в часі темної ночі, гине на моїх руках, похиливши на мене голову, мій Покійний Брат, якого я не бачив так довго, яким я тішився і радувався. Здавалося, що там коло Нього я впаду трупом.

Покійний приїхав до дому до Смереківця 22. липня, зі Львова. Розгостився добре дома. Подобалося Йому. Купався, відпочивав. Ходили ми на прогульки, хотяй я не дуже радо ходив, тому, що терплю на катар жолудка і всякі проґульки мені шкодять. Були ми на відвідинах у сусідів-священиків, у о. Ордана, який має двох братів в Америці, у декана о. Блешкевича, і т. д. Згадані отці Його ревізитували. Балакали ми богато. Мене Покійний дуже любив і тому без мене не хотів нікуди іти. Я питав Покійного богато за обставини в Америці, і Він мені все оповідав, майже в детайлях. Приходили до Покійного бувші еміґранти і питали Його про Америку тай дивувалися, чому Він так змарнів.

Коли Покійний мій брат приїхав до дому, потроха покашлював. Я питав Його, чи не має астми і чи щось з серцем не має. Покійний сказав мені, що Йому нічого не бракує, лишень лікар в Америці сказав Йому, що має побільшене тиснення крови (Hypertonia). Але Покійний почував себе добре, про що здається, писав до Америки до жінки і сина, тому, що звідтам дістав також їх два письма.

Покійний оповідав мені про Вас богато і дуже мило Вас споминав. В Горлицях також я довідався від одного адвоката, який був у Карльсбаді, що там був пан Галичин і Ви і що Ви лічились у д-ра Вахнянина. Коли я вернув з Горлиць і Покійному Братови тоє оповів — він дуже тішився, що будемо оба також у Карльсбаді.

В першім тижні побуту Покійного дома я постарався о пашпорт для себе. Початково мали ми їхати до Бардієва, де був на урльопі брат Іван із Мукачева. Але Покійний зрезигнував з того і сказав, що коли третому братови скінчиться урльоп, то поїдемо до него до Мукачева.

Так воно й сталося. Зі Смереківця ми виїхали 19. серпня, через Новий Санч, Мушину. В Мушині ми ночували, тому, що не було получення до Орлова, на Чехословаччину. 20. серпня рано ми виїхали з Мушини й вечером о 7½ приїхали до Мукачева. Приїхали до помешкання брата Івана, який є в Мукачеві урядовцем.

Івана не було дома. Тому ми лишили свої річи й пішли на місто. Місточко невелике, около 15,000 мешканців. Слуга сказав, що Іван є в місті.

На улици стрінули ми Івана. Привиталися й пішли на вечеру. Повечеряли, тай пішли до Івана до помешкання. Тут посиділи десь до 11 години. Відтак пішли оба з Покійним спати до готелю, де передше замовили покій. Сюди принесли нам річи. Іван у себе на стільки місця не має.

Коли лягли спати, балакали ще, а відтак заснули. Коло 4. над ранком якби мене щось з ліжка викинуло. Я почув, що Покійний Брат захаркотів. Засвітив я світло, прибіг, к ньому, почав Його будити. Заалярмував усіх. Прибіг лікар, десь за 10 хвилин, який мешкає там у готелю. Я підніс ще Покійного Брата Семена, але Покійний обнявши мене руками, опустив на мене голову й у моїх обіймах сконав. Що зі мною діялося, я не можу Вам про те представити.

На те прийшла комісія судово-лікарська. Зарядила секцію — списали протокол. При секції було трох лікарів. Ствердили, що Покійний мав ваду серця (десь від трох літ) Mesarteritis Sclerosis aort, Plearitis recidiva.

Похорон відбувся 22. серпня. Все, що лишилося, опечатав суд, і все буде післане через американський консулят до Америки.

Похоронили ми Покійного Брата в смокінґу, в двох металевих домовинах і одній деревяній. Одна металева є занютована. Зроблено все так, щоб можна було перепровадити ексгумацію і перевезти тіло чи до Америки, чи до Смереківця, колиб його жінка і син цего бажали.

Всі кошти хвилево покрив брат Іван.

З Покійного зістала знята фотографічна знимка, з мо... гили також і це все відішле брат Іван жінці Покійного до Америки.

До Америки я написав вже Братовій все докладно і точно.

З покійним Братом Семеном ми приїхали до Мукачева лишень на кілька день, а відтак мали ми їхати до Карльсбаду. Покійний хотів мене там умістити, а сам також думав побути пару день тай десь ще їхати.

Я кінчу медицину. Був перше в Празі, а тепер в послідні часі я є в Кракові. Біда, що не маю здоровля: терплю на катар жолудка, Ціла справа у мене в послідних часах погіршилася, і я був дома поважно хорий. Троха я підлічився тай думав про Карльсбад. На те приїхав Подійний до дому. Тим я дуже тішився. Покійний забрав мене з собою, тай по відвідинах ми мали їхати разом до Карлових Варів (Карльсбад).

Покійний обіцяв мені помагати в докінченні студій. А тут нагло така страшна траґедія, таке нещастя. Я ще нині добре не опамятався. Цілими ночами не можу спати.

Прошу мені вірити, що коли спімну тоті хвилини і той момент, як я Покійного підніс і Він мене обняв тай опустив голову на мене, а на те я вже півмертвого поклав на ліжку і бачив, як Він, бідненький, конає; коли я уявив собі Його жінку тай синка, я плакав і плачу більше ще, ніж мала дитина. Длячого лишень мені прийшлося бути свідком того великого нещастя? Чому на мою долю прийшлося все таке страшне перетерпіти? Чому це не сталося дома, в Смереківци, лишень тут на чужині?

По всім тім я сам почуваю себе дуже зле. Ні спати, ні їсти не можу.

Остаю з глибоким поважанням і правдивою пошаною

Теодозій Ядловський.

Прага, 27. VIII. 1929.

ЯК БОРОЛИСЬ УКРАЇНСЬКІ СЕЛЯНЕ ЗА СВОЮ ВЛАСНУ РІКУ.

(Спомин з 1908 року).

Так ми ідемо селом. А я там мав фаміліянтку, віддану за Дмитром Опищуком, і вона якраз стояла на подвірю. Я крикнув до неї, а вона мені тільки вспіла сказати, що там коло церкви твоїх двох братів чекає. Якраз яких 50 кроків мої брати прилучились до мене й в коротких словах розповідали мені цілу ситуацію. Дійшли ми аж на конець села. Близько при цвинтари на оболоню розложились табором, але коней не розсідлювали. Обставили нас наоколо жандармами, котрі стояли на постах і не пустили нікого з цивільних, щоби ми могли говорити з ними. З околичних сіл почав сходитись і зїздитись нарід. До села фірою вже не можна було віхати, то зіставляли вози на полю. Рахували тоді селян на двацять тисяч. Ціле море. Того дня відбувався похорон невинних пяти жертв, котрі зложили в спільній могилі. Приїхав староста в окруженню цілої компанії жандармів з чотирох постерунків: з Чернихова, Ігровиці, Голубічка і Тернополя. Було до трийцять священиків. Були три посли: Старух, Колесса і ще третий, котрого не памятаю. Нарід стягався зі всіх усюдів, якби до повстання. Мої односельчане також прибули всі, хіба сліпий та кривий остався в селі. Побачили мене між неприятелями, всі спинились на гостинці: батько, мати, і вся родина, хлопці й дівчата, всі питають: чого ти приїхав тут нас стріляти? А тут жандарми не пустять, щоби хоть привитатись з батьком. Матір почала плакати і мені став туман в очах. Забув я, де я. Аж капітан крикнув на мене і я вернувся до ряду. А капітаном був ґраф Козебродський з Хлібова, скалатського пов., деспот жорстокий і суворий. Можна його порівнати з тим Каньовським, що стріляв мухи на вікні. Тоді мій старший брат, що був колись капралем при 15 п. п., приступив до него і попросив його, що батько хоче бачитись зі мною.

Він позволив, але аж по всім і то з задного крила. Розпочався похорон. У нас тоді якраз кухарі зварили менаж. Розказ: Що три цуґи все на поготівлю, а один звільнити ґурта й забирати менаж. Ті, що звільнили ґурта, один тримав 2 або 3 коні в руці, а другі пішли по обід. Нещастя хотіло, що один кінь вкусив другого і той скочив в бік. Йому сідло обернулось під живіт і залоскотало. Як той скочить! Вирвався і просто в товпу народа гнав, як шалений. Бувби забився, якби не місток, на котрім послизнувся і впав. Його зараз відважні схопили. Нарід не знав, що діється: в такім морі годі було зрозуміти ситуацію. Одні кричали, що військо атакує, другі кричали, що стріляють. Зчинився крик. Став нарід тікати, де кому попало. Плоти поломали, убрання подерли, і богато покалічилось.

Як то втихомирилось, дійшла процесія до цвинтаря. Там зложили невинні жертви до спільної могили. Священики відправили панахиду, а три посли мали пращальні промови. Сонце стало ховатись за гору. Нарід почав розходитись домів. Заворушень не було жадних. Нарід з болем серця і з призирством глядів супокійно на своїх гнобителів.

Наша шкадрона відїхала, половина до Плотичі до ґрафа Коритовського на кватиру, але не так на кватиру, як в його обороні, а другу половину, в котрій був я, оставили в Янківцях на фільварку в „берейтшафті" цілу ніч. Сідел не здіймали. Командантом наших двох цуґів був ляйтнант ґраф Пар, Чех, дуже добра людина. Як тільки всьо поснуло, з перемучення — убрання не вільно було з себе скидати, та що й ляйтнант так само спить, — він спав убраний в стайні на соломі. Тоді я ще з одним товаришом пустилися в дорогу до мого брата, котрий мешкав в селі Плесківці, всего яких 20 хвиль ходу. Ніч була темна, хоч око виберп. Ми пустились через село Чернихів, де то допера кілька годин була та траґедія. В селі сум. Тихо. Ні живої душі. Жандарми не ходили, бо боялись пімсти. Тільки коло церкви збудились, що і вийшли проти нас два дядьки. Один крикнув: „Хто то йде!?" Я озвався: „Патроля!" Вони почули брязкіт наших острог, почули шаблі, і не відізнавшись більше, пішли знов до своєї буди.

Ми прийшли до брата, збудили його. Він мав дома трошки горівки, Жінка встала, зварила кілька яєць. Ми перекусили, поговорили дещо, подякували і пійшли. Якраз на пору вернули. Жовніри щойно почали метушитись.

До сходу сонця ми відїхали. Приїхали перед полуднем до Плотичі, злучились з тамтими двома „цуґами" й поїхали до касарень.

У кілька днів пізнійше в ґрафа Коритовського на дверах хтось виписав крейдою такі слова: „Як ти не відступиш від того і не оголосиш публично до 4 днів, що ріка належить до громади, то тебе чекає смерть".

Він справді те й зробив. Від тогді селяне вживають ріку.

А що сталось з тими убийниками? Жандармів зараз відкомендировано в мазурські повіти і „бефедеровано", а на їх місце прислано Мазурів. Лісничого пан перевіс в гори, а тут посадив иньшого. Громадський війт ховався через два місяці від пімсти, що допустив в своїй хаті до такої сцени. Усіх, що на ріці обидили панського посіпаку й жандарма, і ті, що кидали перші камінням, всіх в числі 32 осіб довго тягали по термінах і остаточно відсидів кождий по кілька тижнів арешту, а декотрі по кілька місяців.

Онуфрій Собчак.

ЗВІДКІЛЯ ПОХОДИТЬ РУСЬ.

Професор українського університету в Празі Сергій Шелухін написав на цю тему велику наукову розвідку. В протилежність московській теорії норманського походження Руси, він висуває теорію кельтського походження київської Руси. Норманська теорія походження Руси не має тривкого наукового підкладу й ще ранійше вона викликала сумніви в богатьох не лише українських і чужинецьких учених, але й серед московських. Але відкидаючи норманське походження Руси, або висловлюючи сумніви, ніхто не ставав натомісць нової теорії її походження. Так, наприклад, професор М. Грушевський, висловлюючи сумніви в правдивости московської теорії північної Руси, обмежувався тим, що просто говорив: „не станемо дошукуватися" правдивого походження слова „Русь" та походження самої Руси.

Московські історики створили теорію норманського походження Руси й всіма силами її підпирають до сьогодня, керуючись інтересами московського імперіялізму, а не шуканням наукової істини. Вони при помочи цієї теорії цілковито змазують життя українського народу до приходу „Варягів" у 862 році. Це їм потрібне длятого, щоби стерти з історії буття українського народу довгі роки його історії перед приходом „Варягів" до Київа. Цей період історії українського народу невигідний для Московщини, бо в ті часи на широких просторах її блукали лише дикі угро-фінські племена з невеликою домішкою Славян. Висвітлити період історії українського народу, що був уже державним, могутнім і культурним народом за довго до приходу в Київ „Русів", значить увести український нарід в сімю культурних і цивілізованих европейських народів, а московський нарід остаточно відгородити від нього й поставити в межі азіятських варварів. Тому то московські вчені так старанно творили й підпирають норманську теорію походження „Руси" й стараються доказати, що український нарід одержав свої державні форми й почав історично-державне життя лише тоді, коли через Москвинів прийшли до нього в Київ „Варяги-Нормани". А до того часу й Українці були такимиж варварами, якими були Москвини.

Біля питання походження „Руси", як я вже згадав, ведеться давно завзятий спір між українськими та московськими вченими, але ніхто так рішуче не поставив цей спір зовсім в нову площину, як це зробив професор С. Шелухін. Він подає в своїй праці багато цікавого матеріялу, що говорить про спільність київської Руси з Кельтами, особливо з тими, нащадки яких жиють у французькій провінції Провансаль. По його даним київська Русь прийшла на Україну з Ґалії, Ґаліції. Він дає цілу низку фактів, що в римські часи Ґалів (Кельтів) називали історики Галичанами, Русами, Рутенцями і т. п. Ці Рутенці, чи Галичани, чи Руси один час посідали провінцію Норік, в районі теперішнього Зальцбурґу в Австрії, а звідти виеміґрували на Таманський півострів між Чорним й Азовським морем, де заснували велику руську державу Тмутораканія, а вже звідти прийшли до Київа не окремою ватагою вояків, як говорять норманісти, а цілим народом. Вони до культурного українського народа, що тоді звався Полянами, принесли ще й свою римську культуру. Поляне тоді жили під впливом візантійської культури. Отож сполучення цих двох культур ще більше скріпило культурно й піднесло вище київську Русь.

Вказуючи на кельтські ґеографічні назвиська на Україні, на спільність звичаїв і народніх пісень українських та провансальських, на спільність в праві, в архитектурі й т. д., професор С. Шелухін указує потребу дальшого досліджения його теорії, яка при її підтвердженню й ширшій науковій розробці мусить завдати смертельний удар московському імперіялізмові, що спирається на фальшивій теорії норманського походження Руси.

Треба зазначити, що книжка написана цікаво й дає величезну скількість матеріялу, а найголовніше: вказує, в якому напрямкові й де треба шукати відповідних даних для студіювання походження Руси. Шкода лише, що девчому повторюється автор, але це очевидно вийшло ізза поспішности приготовання для друку його книжки, яка саме тепер потрібна, коли російські вчені за кордоном розпочали жваву кампанію проти „українського сепаратизму" й старанно пропагують московський імперіялізм. Це є найсильнійша відповідь Українців своїм ворогам, на яку вони колинебудь спромоглися, що неправдиво київську Русь і Україну видають за „Росію", під якою вкривається властиво Московщина.

Ця книжка коштує всього 1 доляр. Я щиро раджу кождому Українцеві набути її та добре простудіювати, бо пора вже нам вилікуватися від московського дурману та про себе не говорити так, як те підсовують нам наші вороги.

Адреса автора: S. Scheluchin, Revnice (u Prahy), c. 122, Czechoslovakija.

Петро Чулий.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

АКРОН, ОГАЙО.
Збірка на Інвалідів.

Прочитав я в числі 151 „Свободи" статтю про відвідини інвалідів у Рідному Краю й тяжко та сумно мені стало, коли я подумаю, як там мучаться наші інваліди без рук, ніг, очей, що світа божого ніколи не бачать. Страждання їх тяжке й безмежне, але ми, американські Українці, не відчуваємо й не чуємо їх страждань та болю, а тому й не відгукуємося на них так, як треба. Ми тут маємо роботу, маємо що їсти, завжди робимо балі, пікніки та вистави, а чи ми пригадуємо часто про наших інвалідів та про Рідний Край і чи виконуємо супроти них свої обовязки?

Ми лише завзято гриземося поміж собою, а замісць того треба булоби нам одностайно стати до допомоги Рідному Краєви у його визвольній боротхбі. Треба признати, що наші брати в Рідному Краю принесли великі жертви на ту боротьбу, а ми допомогли їм дуже мало. Просто до сорому й жалю мало. Ми мусимо орґанізувати ліпше допомогу, як досі тепер на Рідний Край і кожен зі свідомих Українців повинен себе обложити на цю ціль добровільним податком. Хай буде це невеликий податок. Хай він виносить лише всього 50 центів на місяць, але він мусить бути сталий. Посилаючи такий податок через Обєднанне й оголошуючи у „Свободі" списки жертводавців, ми зналиби наших патріотів тут в Америці, а Край наш знавби завжди, якої допомоги йому сподіватися можна від нас. Він тоді менше чувби наших обіцянок та балачок, але більше мав би реальної допомоги.

Той народний добровільний податок треба призначити: 1) на боевий фонд, 2) на політичних вязнів, 3) на інвалідів і 4) на Рідну Школу.

А щоби не лише говорити, але й робити, ми складаємо перший свій податок до Обеднання: Микола Сорока $2.00; по $1.00 зложили: С. Піванчук, М. Філяс, П. Славіщ, В. Пулк, М. Петруха, Т. Галамай, І. Зенко, Д. Корівчак, О. Мельник. Отож всього 11 долярів.

Микола Сорока.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

У НАС НЕ ТАК.

„Курер польскі", а за ним „Нови Свят" і инші польські часописи помістили таку статтю, котра дослівно звучить:

„Май відвагу цивільну, ксьондзе пралате, визнати публично, що себе за Поляка не вважаєш. Поляки тоді перестануть мати до тебе претенсії. Зіставлять тебе в супокою, як ще одного ренеґата, котрі для гонорів і приватного зиску продали свого духа народнього, продали своїх братів.

„Буде то паскудна правда, але правда. З нею світ польський погодиться й дасть тобі спокій. Мали ми Бранецьких, а навіть мали ми епископів зрадників Масальських, Косаковських, Понятовських і инших. Можемо мати й пралатів. Болить то дуже, але кожний народ має таких паршивців.

„Стократ ліпшими є такі зрадники отверті, ніж люде на двох кріслах сидячі, з двох мисок їдячі й двом панам служачі.

„Тому не дивуйся, о. пралате, що правдиві Поляки не мають до тебе пошановання. Навіть тоті близькі, котрі скачуть коло тебе, роблять се не з пошановання, тільки з виразхозання, з інтересу.

„Або, о. пралате, май відвагу скаати публично, що ти є Поляком і прийми всі консеквенції такого визнання. Маєш тепер нагод заперечити своїм назвиськом і своїм голосом усім закидам, ставленим проти тебе, о. пралате. Маєш тепер нагоду ознаймити, що кривда сталася Полякам на Текльовє (в Шикаґо мав ксьондз говорити по анґлійськи в костелі. — Прим. В. К.). Май відвагу сміло виступити перед кардиналом, як виступав о. Ґрудзінський, коли ходило про оборону гідности й прав народчіх. Коли станеш з нами до оборони найсвятійших наших прав, браття відпустять тобі все. Але коли тепер можеш себе боронити, а мовчиш, то наражуєш себе й собі подібних, що не залежить вам на обороні найсвятійших прав народа польського. Докажеш, о. пралате, що інтерес тобою рядить, а не ідея, а не оборона народу польського".

Так пишуть редактори майже всіх польських часописів, і їм не закидається, що вони мішаються в справи костельні. І ніхто з польських громадян не підносьв голосу проти них, а противно: появилися статті в часописах, підпираючі своїх редакторів і доказуючі, яка то страшна „крживда" сталася польському народози.

Редактори часописів це є ті стійкові, котрі мають реґулювати народнє життя, щоби воно плило народньо вижолобленим руслом, тому то вони заступаються за своїм народом, обороняють свій народ і помагають йому викрити ворога, через опублікования ріжних статей, змушуючи його відповідати на їх статті.

Хвиля польських протестів мала свій вплив, бо вже за оден тиждень о. пралат в Шикаґо подався до димісії.

А дальше другий примір оборони польського костела мали Поляки в Дірфілд, де призначено на пароха, Полякамн зненавидженого ксьондза, котрого вірні не любили й тому то не впустили його до костела. Для тогож жінки й діти уставилися при вході й ксьондза не впустили. Хоч ксьондз закликав пожарну сторожу, котра обливала товпу водою, однак вірні думали, що то настав потоп світа й молилися при дверях, але ксьондза до костела не впустили. Відтак ксьондз прикликав поліцію, котра оказалась безсильною супроти жінок і дітей, а ксьонжулек мусів відійти як непищений з нічим.

Вірні Поляки заступаючи новому й нелюбому ксьондзови вхід до костела не боялися церковних канонів, мабуть тому, що вони обороняли вхід, а ксьондз не міг видістати їх з костела.

Як би то наші вороги страшенно кричали, будучи на нашім місци: „же їм сей страшна крживда дзее". Як би то їх епископи провадили таку політику, як епископ Богачевський, Хомишин і Коциловський.

Вчімся від наших ворогів, критикуймо поступки тих, що зраджують свому народові, викриваймо їх провини й показуймо їх блуди публично, а як треба, то й двері церковні перед ними замкнім, як це зробили Поляки з Дірфілд, аж поки вони не завернуть з дороги, котра провадить через Рим до Варшави. А навпаки помагаймо і піддержуймо тих, котрі є вірні сини нашого народа, наші рідні брати, котрим дорожча Украіна за Рим і Варшаву, і котрі йдуть тими терпистими шляхами, якими йшов та йде український народ.

Василь Кацюбій.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. ім. Івана Франка, від. 83, повідомляє усіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що мітінґи тепер будуть відбуватися в неділю, 22-го вересня, в годині 1-ій пополудни, в домі Тов. Горожан, 847 N. Franklin St. Обовязком є всіх членів бути на цім мітінґу, бо є досить важних справ до полагодження, як справа хорих, балю і другі. Пригадується членам, що Тов. устроює баль дня 5. жовтня. Кождий член і членкиня мають бути присутні на сім балі. — Петро Кобільник, предс.; Семен Чорномаз, кас.; Ілько Савчин, писар.

СКРЕНТОН, ПА. Тов. Вільна Україна, від. 176, повідомляє всіх членів, що збори відбудуться в суботу, 21-го вересня, в годині 7.30 вечером, в Укр. Гор. Клюбі, 618 W. Lackawanna Ave. Проситься всіх членів прибути на збори; довгуючі щоб постарались вирівнати свої залеглости. — Р. Рубльовський, секр.

ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. Тов. ім. Івана Франка, від. 372, повідомляє всіх своїх членів і членниць, що місячні збори відбудуться в пятницю, 20-го вересня, в годині 7.30 вечером, на звичайнім місци. Тож проситься всіх членів і членниць явитись на означений час і в повнім складі. — Дмитро Семенюк, секр.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. Тов. Запорожська Січ, від. 342, повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, 22 вересня, в годині 1-ій пополудни, в гали церковній. Проситься всіх членів прибути на сей мітінґ, бо є богато важних справ до полагодження, як справа відсвяткування 17-ої річниці. Будеться приймати нових членів і дітей без оплати вступного. Довгуючим пригадується, щоб вирівнали свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — М. Дмитрів, предс.; И. Клебан, кас.; І. Маркович, секр.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ. Тов. Запорожська Січ ім. Б. Хмельницького, від. 245, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що триквартальний мітінґ відбудеться в неділю, 22. вересня, в Укр. Гали, в годині 2-гій пополудни. Проситься всіх прибути на час означений. Буде важна справа до порішення. Довгуючих проситься вирівнати залеглий довг. Не явившийся член може бути караний після ухвали товариства. — Фтома Мазоніта, предс.; Матвій Скоропад, кас.; Петро Стадник, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Бр. св. Георгія, від. 239, повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, 22. вересня, в годині 1-шій пополудни. Довгуючих членів упоминається вирівнати вкладки, бо в противнім разі будуть наражені на суспенду. — Волод. Сегінь, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. ім. Івана Франка, від. 269, повідомляє своїх членів і членкинь, що місячні збори відбудуться в суботу, 21 вересня, в годині 7.30 вечером, в домі Шкільного Комітету, 1530 Jay St. З причини, що минувшого місяця збори не відбулися, то обовязком кождого члена явитися на сі збори на означений час. Не явившийся член заплатить кару після ухвали товариства. — Стефан Соколовський, секр.

ЙОНКЕРС, Н. Й. Тов. Подільська Січ, від. 8, повідомляє всіх своїх членів, що триквартальний мітінґ відбудеться в неділю, 22-го вересня, точно в годині 2-ій пополудни, в гали Укр. Сит. Клюбу при 29 Jackson St. Тому, що є дуже важні справи до полагодження, уряд взиває всіх членів до як найчисленнішою участи. Члени довгуючі неявившись, будуть суспендовані. — Никола Чолій, предс.; Григорій Скробач, кас.; Василь Мадзій, секр.

СКРЕНТОН, ПА. Бр. св. Володимира, від. 162, повідомляє своїх членів, що звичайний місячний мітінґ відбудеться 22. вересня, в гали Укр. Політичного Клюбу. Проситься всіх прийти, бо є важні справи до полагодження. — Е. Марченко, предс.; М. Гнатів, секр.

ГЕЙЗЕЛТОН, ПА. Бр. св. Архангела Михаїла, від. 85, повідомляє, що мітінґ відбудеться в годині 1-ій пополудни, в неділю, 22. вересня, в гали церковній, 74 N. Lawrel St. Кождий місцевий і позамісцевий чен обовязаний прийти, бо є важні справи до полагодження. Не явившийся член заплатить кари 50 ц., а урядник 1 дол. — О. Шараварко, предс.; М. Процько, кас.; О. Костюк, секр.

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ. Сестр. Любов, від. 177, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що квартальний мітінґ відбудеться 22. вересня, в годині 2-ій пополудни, в церковній гали на Pilgrim St. На сей мітінґ кождий член і членица обовязані прибути. — Лука Гумлок, секр.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

НА УКРАЇНСЬКІЙ ЕМІГРАЦІЇ В ЕВРОПІ.

З УКРАЇНСЬКОГО КОМІТЕТУ В Ч. С. Р.

Як відомо, на місце Укр. Громад. Комітету був 16/II. 1926 заснований Український Комітет в Ч. С. Р. Правда, Укр. Комітет не міг і не може через брак засобів виконувати свою працю в такому широкому розмірі, як це робив у свій час Громад. Комітет. Одначе, було би цілковитою хибою думати, що й ця праця, яку виконує ось вже майже 4 роки Укр. Ком., є маловажною для досить численної, значної укр. еміграції в ЧСР.

Праця Українського Комітету йде тепер по двох головних напрямах: організаційному, що виявляється в підпертю діяльности Українського Всепрофесійного Робітничого Союзу, й у напрямі захисту правного становища укр. еміграції. В результаті ця праця не допускає до роспорошення й денаціоналізації Українців в морі чужого оточення та уможливлює правний побут Українців в Чехословаччині. Особливо важливою є справа остання, й то для Українців зі Західних Земель України, що опинилися під Польщею. Їх трактується, як польських громадян, відібрано від них документи на право побуту в ЧСР, що свого часу були їм видані, як емігрантам нансеновські пашпорти, терством закордонних справ. Поки будуть видані всім емігрантам нансеновські паспорти, доти ця дуже чисельна українська еміграція буде знаходитися під вічною загрозою виселення з ЧСР. Йти до польських консулятів за польськими пашпортами вони не можуть бо одержання таких пашпортів тягне в майбутньому висланя їх до Польщі, а це фактично означає йти до польських вязниць.

Навіть одержання всіма українськими емігрантами нансеновських пашпортів не позбавить Український Комітет його праці, бо помимо справ захисту правного становища залишиться ще багато, може й дрібних, але **життево-конечних потреб**, які Український Комітет мусить задовольняти для української еміграції в ЧСР. Оскільки чутки, які останніми часами почали кружляти про припинення допомоги Укр. Ком. з боку Чехословацької влади, виявляються правдивими, — то тим самим виникає загрозлива ситуація для укр. еміграції й усі мусять задуматися над питанням забезпечення дальшого існування українського еміграційного осередку.

Ось на такому загальному тлі відбувалися дня 21. липня ц. р. Надзвичайні Загальні Збори Українського Комітету. Головував на цих зборах проф. С. Шелухин, а секретарем був М. Мезенців. Збори пройшли дуже солідно й усі актуальні справи були обговорені річево та вечерпуюче.

Серед дрібних справ, що стояли на зборах, були заяви про вихід з Укр. Ком. М. Шаповала, Н. Григоріїва та кількох їх особистих прихильників. Треба знати, що Укр. Комітет є установою неполітичною. М. Шаповал та його прихильники весь час намагалися внести до діяльности Укр. Комітету свою політичну роботу й хотіли мати провід у ньому. Весь час провадилася боротьба з їх зусиллями, а це підривало сили й Укр. Ком., а зважаючи на величезну відразу укр. еміграції до осіб М. Шаповала та Н. Григоріїва вже самим перебуванням їх в членах Укр. Ком., останній багато втрачав на своєму престижові.

Допустити в Укр. Ком. до перемоги М. Шаповала та купки його прихильників, означалоб приготовити для Укр. Ком. долю, що спіткала в свій час з причини „творчости" М. Шаповала Укр. Гром. Комітет і Селянську Спілку з її багатьома курсами, коли то був зацвів буйним принцип Гоголевого Т. Бульби, — „я тебе породив, я тебе і вбю!". Вживши всіх заходів, щоби перемогти, включно до спроб намовити (старі способи) відповідних чеських чинників, аби була припинена для Укр. Комітету допомога й побачивши, що всі ці засоби потерпіли невдачу, М. Шаповал зі своїми прихильниками рішили „вийти зі складу Укр. Комітету". Така невдача шаповалівщини вказує на те, що в українському громадянстві є люде, які можуть припинити всяку деструктивну роботу осіб, що вже довший час на еміграції, баламутять українське життя.

Велику частину уваги зборів заняла справа, яку підготовляє Український Всепрофесійний Робітничий Союз в Ч. С. Р., з можливим переселенням бажаючих укр. емігрантів до Канади. Справа серіозна й вимагає великої праці, сили, та засобів. Збори висловились за підтримкою цієї акції УВРС. Після ділового розрішення дальших справ, була обрана нова управа Українського Комітету в такому складі: Головою проф. Ф. Швець, (був. член директорії), членами — Д. Куліковський, Л. Клименко, інж. М. Мезенців та інж. Журка.

Загальні збори бурхливими оплесками подякували уступаючій управі за її працю, а уступившого голову п. проф. С. Шелухина одноголосно обрала першим почесним членом Українського Комітету.

Треба побажати, щоби праця Укр. Ком., яка так необхідна саме тепер, в час тяжкого правного становища укр. еміграції з Західних Земель України, була як найбільш успішною й треба витати світлий факт перемоги над новітніми Бульбами, котрі на жаль, ще й тепер у XX. столітті появляються серед української еміграції, а в ЧСР., мали часами навіть деякий вплив.

Прага, ЧСР. **Учасник зборів.**

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

КЛІВЛЕНД, ОГАЙО.

Український Спортовий Клюб видає визов.

Dear Sir:

The St. Vladimir's of Cleveland, Ohio, chalenge any Ukrainian Basketball team between 15 to 16 years of age. For further information write to:

Nick Sonivka,
1515 Auburn Ave., Cleveland, O.

—o—

ТРЕНТОН, Н. ДЖ.

Заснування Горожанського Клюбу.

Перші збори Горожанського Клюбу відбулися 25. серпня с. р. під головуванням адвоката В. Кузьми. Організованям клюбу занималися громадяне: Василь Кушнір та Петро Черкас.

Дякуючи за вибори головою на перепровадження зборів, п. В. Кузьма виголосив промову про значіння горожанських клюбів взагалі та про необхідність Українцям, громадянам Америки, брати жваву участь в місцевому політичному життю. Але стаючи добрими американськими громадянами. Українці не сміють забувати також і про Рідний Край та всіма можливими способами помагати йому в тяжкій визвольній боротьбі, говорив В. Кузьма.

Місцевий православний священик о. Ревера виголосив промову про значіння й силу організації взагалі та закликав створити сильну й міцну організацію місцевих Українців, бо лише в організації сила. Далі промовляли: В. Кушнір, І. Породан, п. Кевеч.

Збори ухвалили назвати новий клюб: „Українсько - Американський Демократичний Клюб" й доручили урядови виробити статут клюбу та видістати чартер. Постановлено побирати місячну членську вкладку у висоті 25 центів, а збори відбувати кождої неділі по першім числі, о 3-тій годині пополудні в помешканню під числом 18, Вудлен вулиці.

Слідуючі збори відбудуться у неділю, о 3-тій годині, 29. вересня, на які можуть прибути всі горожане, що хотілиб стати членами Клюбу.

На уряд вибрані: Іван Моросско, председатель; Павло Стадник, заступник предс.; Петро Черкас, секретар; Василь Кушнір, касієр; а на контрольорів: М. Костерка, М. Палажій та Й. Савчак.

Закінчивши збори, учасники їх розходилися задоволеними, що вони положили основу нової, так потрібної й важної для американських Українців інституції.

П. Черкас.

СМЕРТНИЙ ПРИСУД НА ТРОЦЬКОГО.

В розмові з кореспондентом рижського еміґрантського часопису „Время" Троцький сказав, що він певно знає, що московське Ґ. П. У. видало на нього смертний присуд та намагається тепер якимсь способом втягнути його на совітську територію. Він боїться, щоб і за границею не вбили його висланники Ґ. П. У. Троцький заповів, що незадовго ôголосить цікаві ревеляції зпоза куліс Кремля.

